

THE WORLD BANK
IBRD · IDA | WORLD BANK GROUP

Funded by
The European Union

අඹ

අඹ ඝනත්ව දෙපෙළි ක්‍රමයට
වගා කරමු.

කෛෂික සවිචාරකභාව හා
රෝග පළ්ලෝධ පාලනය

FIELD SANITATION AND PEST, DISEASE CONTROL

අඹ

අඹ සහත්ව දෛපේළි ක්‍රමයට වගා කරමු.

අඹ වගාවේ පළිබෝධ හා රෝග කළමනාකරණය

සඳහා වගාව ආරම්භයේ සිටම ඒකාබද්ධ පළිබෝධ පාලන ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කළ යුතුය.

කෘෂි අංශ නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ගොවි ජනතාවට අධිගණන්ව දෛපේළි අඹ වගාව සඳහා තාක්ෂණික උපදෙස් ලබාදීමේ දී ක්ෂේත්‍රයේ වඩාත් අවධානයට ලක් වූ රෝග හා පළිබෝධ හානි කිහිපයක් පිළිබඳව මේ ප්‍රකාශනය මඟින් දැනුවත් කෙරේ.

05

කේෂ්ත්‍ර සහිත ආරක්ෂාව හා රෝග පළිබෝධ පාලනය

FIELD SANITATION AND PEST, DISEASE CONTROL

වල් පැළෑටි පාලනය

හොඳම වල් මර්ධන ක්‍රමය අතුරු බෝග වගාවයි. එමගින් අනවශ්‍ය වල් පැළෑටි පාලනය කරනවා පමණක් නොව, ගොවීන්ට ආදායමක් ද ලැබෙනු ඇත. අතුරු හෝග වගාවක් නොමැති විට යාන්ත්‍රික වල් මර්දන ක්‍රම පමණක් භාවිතා කළ යුතුය. වල් නාශක භාවිතා කිරීමට අවසර නැත. පොදු යාන්ත්‍රික වල් මර්දන ක්‍රම වන්නේ:

1. රොටවේටරය, තණ කොළ කපන මැෂිම සහ භාවිතා කිරීමයි.

05

සෞඛ්‍ය සහ ජීව විද්‍යාත්මක හා
ගෝලීය පිළිබෝධ පාලනය

FIELD SANITATION AND PEST, DISEASE CONTROL

කේතනය තුළ යම් පළිබෝධ හානියක් ඇති වූ විට එය පාලනය කිරීම සඳහා බලපාන සාධක දෙකකි.

1. පැතිරීම/ ප්‍රමාණය (Quantity)
2. තීව්‍රතාවය/ බරපතලකම (Intensity)

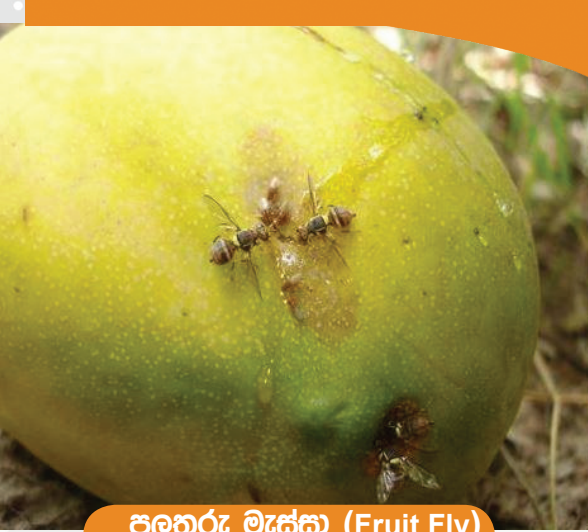
අඹ පළිබෝධ ඝන රෝග කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ඒකාබද්ධ පළිබෝධ පාලනය භාවිතා කිරීමේදී ප්‍රමාණය/තීව්‍රතා සාධකය ප්‍රායෝගික ඝන පහසුවෙන් යොදා ගත හැකිය. එය පළිබෝධනාශක යෙදිය යුතු ද යන්න තීරණය කිරීමට උපකාරී වේ.

	ප්‍රමාණය		
තීව්‍රතාවය	අඩු	මධ්‍යස්ථ	වැඩි
අඩු	හිරිඤ්ඤාණය පමණක්	හිරිඤ්ඤාණය පමණක්	පැතිරී ඇති ප්‍රදේශයට පමණක්
මධ්‍යස්ථ	පැතිරී ඇති ස්ථානයට පමණක්	පැතිරී ඇති ප්‍රදේශයට පමණක්	සියළු ඒකාබද්ධ ප්‍රතිකාර ක්‍රම
වැඩි	පැතිරී ඇති ප්‍රදේශයට පමණක්	සියළු ඒකාබද්ධ ප්‍රතිකාර ක්‍රම	සම්පූර්ණ කේතනයම

කේෂිකු සහිතව පාලනය හා රෝග පළිබෝධ පාලනය

FIELD SANITATION AND PEST, DISEASE CONTROL

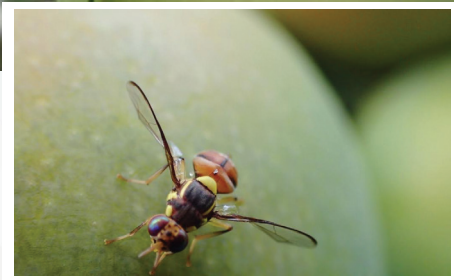

අඹ

අඹ සහත්ව දෛශ්ලී ක්‍රමයට වගා කරමු.

පලතුරු මැස්සා (Fruit Fly) *Bactrocera dorsalis*

- ඉදුණු පලතුරු වෙත ආකර්ශනය වන ශරීර වර්ණය අඳුරු කහ පැහැයේ සිට දුඹුරු කළු පැහැයට හුරු වර්ණ පරාසක් මැස්සෙකි.
- පරිණත පලතුරු මැස්සන් මි.මි. 4 - 7 පමණ දිගය.
- ගැහැණු සතා පරිණත පලතුරු වල පොත්ත සිදුරු කර බිත්තර දමයි.
- බිත්තර වලින් පිටවන කීටයන් ඵලය ආහාරයට ගනී.

බිත්තර දැමීමෙන් පසු පලතුරු වලට හානි වීම ආරම්භ වේ. පලතුරුවල බිත්තර දැමූ සිදුරු පහසුවෙන් හඳුනාගත නොහැක. දින හතරක් පහක් ගතවූ පසු පලතුරු මත මෘදු දුඹුරු පැහැති ලප දිස්වන අතර වම පැල්ලම් වලින් දියර පිටවීමක් හා මෘදු කුණුවීමක් දර්ශනය වේ.

දිගින් දිගටම මෙම කීටයන් පලතුරට හානි කිරීම නිසා පරිභෝජනයට හුසුදුසු තත්ත්වයට පත්වේ.

05

අඩ

අධි ඝනත්ව දෛශ්‍යේ ක්‍රමයට වගා කරමු.

පාලනය

- වැරි ඇති සියළුම පලතුරු එකතු කර ඒවා අවම වශයෙන් සෙන්ටිමීටර් 50 ක් ගැඹුරට වලලන්න. පොලිතීන් බෑගයකට එකතු කර කට ගැටගසා හිරැව්ලියේ තබන්න.

- ප්‍රෝටීන් ඇමක් භාවිතා කර උගුල් තුළට මැස්සන් ආකර්මය කරවා ගත හැකිය.

- හිසි වයසේ දී එල ආවරණය කිරීම හා ස්වභාවික පාලන ක්‍රම භාවිතා කරන්න.

05

පිරි මකුණා (Mealy bugs) *Rastrococcus spp.*

පිරි මකුණන් මිලිමීටර් 2 ක් පමණ දිග ඕවලාකාර හැඩැති පැතලි මෘදු සිරුරක් ඇති කෘමියෙකි. ඔවුන්ගේ සිරුර සුදු පැහැති ලොම් වලින් ආවරණය වී ඇත.

පරිණත පිරිමි සතුන්ට පියාපත් දෙකක් ඇති අතර ගැහැණු සතුන්ට පියාපත් හත.

මල්, පලතුරු හා කඳේ පිරි මකුණන් දක්නට ඇත. පිරි මකුණන්ගෙන් නිකුත් වන පැණීමය ශ්‍රාවය කුහුඹුවන් ආහාරයට ගන්නා අතර සහජීවන සම්බන්ධතාවයක් පිරිමකුණන් හා කුහුඹුවන් අතර ඇත. කුහුඹුවන් විසින් පිරිමකුණන් රැගෙන යාම නිසා පිරි මකුණාගේ හානිය පැතිරීම සිදුවේ.

පිරි මකුණන් මුදා හරින ඇලෙන සුලු පැණීමය ශ්‍රාවය කුහුඹුවන් ආහාර කොට ගනී.

05

අයි

අධි ඝනත්ව දෙපෙළි ක්‍රමයට වගා කරමු.

හානිය

- පිරිමකුණන් ළපටි ශාක පත්‍ර, කඳ, මල්, පලතුරු වල යුෂ උරාබීම සිදුකරයි.
- හානිය දරුණු වූ විට පත්‍ර කහ පැහැයට හැරී අවසානයේ වියළී වැටේ.
- හානියට ලක් වූ මල් හා කුඩා ඵලද බිම පහිත වේ.
- පිරි මකුණාගෙන් නිකුත් වන පැණීමය ශ්‍රාවය මත කළු පැහැති පුස් වර්ධනය වීම නිසා ප්‍රජාසංශ්ලේෂණයට බාධා ඇති කරයි.

පාලනය

- ආසාදිත කොටස් වලින් පිරි මකුණා ඉවත් කිරීම පළමු පියවරයි.
- පිරි මකුණා සහිත පත්‍ර සහ කඳ කොටස් පීඩනයකින් සේදීමකට ලක් කිරීම සිදුකළ හැකිය. (වතුර බටයකින් හෝ ගලන වතුරින් සෝදා හරින්න)
- ආසාදනය ආරම්භක අවස්ථාවේ දී වීම කොටස් විනාශ කරන්න.
- මල් පිපීම ආරම්භ වීමට පෙර ආසාදිත අතු කපා ඉවත් කරන්න.
- ක්ෂේත්‍රයේ කුහුඹු ගල් විනාශ කරන්න.
- ස්වභාවික සතුරන් ආරක්ෂා කර ගන්න (මකුළුවන්, ලේඩ් බර්ඩ් වැනි)
- හානිය දරුණු නම් නිර්දේශිත කෘමි නාශකයක් යෙදිය හැකිය.

05

කෞතුක සහිත පරිසාර කළමනාකරණය
හානි පාලනය

FIELD SANITATION AND PEST, DISEASE CONTROL

අඹ

අඹ ඝනත්ව දෛශ්‍යේ ක්‍රමයට වගා කරමු.

අන්ත්‍රැකනෝස් රෝගය

(*Colletotrichum spp.*) දිලීරය නිසා ඇතිවන තත්ත්වය පරිසරයේ ආරද්‍රතාවය වැඩි අවස්ථාවල දී අඹ වගාවට වැළඳෙන ප්‍රධාන රෝග යකි.

රෝග ලක්ෂණ

රෝගය වැළඳුන විට පත්‍රවල දුඹුරු පැහැති ලප ඇති කරයි. මේවා කුඩා කෝණික දුඹුරු/ කළු ලප ලෙස ආරම්භ වන අතර ඒවා විශාල වී පත්‍ර මැරී යයි.

ලපටි පත්‍ර වලට ආසාදනය වූ විට පත්‍රවල මායිම් දිගේ අර්ධ වෘත්තාකාර හැඩැති තුවාල ලෙස දුඹුරු පැහැති පැල්ලම් සෑදෙයි. මල්වලට හානිවූ විට මල් කළු පැහැති වී කරවී විසළී යයි.

05

අයි

අධි ඝනත්ව දෛශ්‍යේ ක්‍රමයට වගා කරමු.

පලතුරු මත ඇන්ත්‍රැක්‍රොසිස් ආසාදනය වූ විට ගිලුණු කැපී පෙනෙන තද දුඹුරු සිට කළු පැහැ දක්වා ලප වර්ධනය වේ. අවසානයේ සම්පූර්ණ ඵලයම කළු වී විනාශ වේ. අස්වනු නෙලීමට පෙර හෝ පසුව මෙම තත්ත්වය ඇති විය හැකිය

ඇන්ත්‍රැක්‍රොසිස් වැලැඳීම නිසා,

- ගසේ ප්‍රාණවත් බව අඩුවේ.
- ඵලදායී නොවන අතු ඇතිවන අතර මල් මැලවීම සිදු වේ.
- ඵල හට ගැනීමේ දුර්වල වන අතර හටගත් ඵල බිම වැටීම සිදු වේ
- ආසාදනයට ලක් වූ පලතුරු සැකසීමට, කල් තබා ගැනීමට අපහසු වීම.
- පලතුරු කුණු වීම සහ අවසානයේ වගාව සම්පූර්ණ අසාර්ථක භාවයට පත්වේ.

පාලනය

- රෝග පළිබෝධ සඳහා ග්‍රාහී නොවීමට නිර්දේශිත සියළු වගා පිළිවෙත් අනුගමනය කරන්න.
- සූර්යාලෝකය කඳට පතිත වන සේත් වායු සංසරණය මනාව සිදුවන ආකාරයට ගස් කප්පාදු කරන්න.
- වගාවේ කෘෂි ඝනීභාවය පවත්වා ගැනීම.
- නියමිත අවස්ථාවේදී ප්‍රමිතියකින් යුත් ඵල ආවරණ යෙදීම

05

අයි

අධි ඝනත්ව දෛශ්ලි ක්‍රමයට වගා කරමු.

- වැසි කාලවලදී දැව හට ගන්නා විට හානිය ඇති වීම වළක්වා ගැනීමට ස්පර්ශක දිලීර නාශක යොදන්න. මේ අවස්ථාවේදී සංස්ථානික දිලීර නාශක යෙදීමෙන් වළකින්න.
- හට ගන්නා මල් අංගමාරයෙන් වළක්වා ගැනීමටත්, වර්ධනය වන ඵල කුණු වීම වළක්වා ගැනීමටත් නිර්දේශිත සංස්ථානික දිලීර නාශක යොදන්න.
- නිතර රෝගයට පාත්‍රී වන ශාක සඳහා මල් හට ගැනීමට ආසන්න අවස්ථාවේත්, මල් හටගත් පසුත් Amistar දිලීර නාශකය මිලි ලීටර් 16 වතුර ලීටර් 16කට දිය කර මල්වලට ඉසින්න.

05

කෛෂික සහ ජීවපාරිකවිද්‍යා ක
ර්ම පිළිබඳව පාලනය

FIELD SANITATION AND PEST, DISEASE CONTROL

අඹ

අධි ඝනත්ව දෛශ්‍යේ ක්‍රමයට
වගා කරමු.

ප්‍රකාශන කට්ටලය

1. බිම් සකස් කිරීම
2. කෛත්‍ය සංස්ථාපනය
3. ජල සම්පාදනය හා පොහොර යෙදීම
4. පුහුණුව, කප්පාදුව හා මල් උත්තේජනය
5. කෛත්‍ය සනීපාරක්ෂාව හා රෝග පළිබෝධ පාලනය
6. අස්වනු පුරෝකථනය හා අස්වනු හෙළීම

අඹ

අඬි ඝනත්ව දෛශ්ලි ක්‍රමයට
වගා කරමු.

කෙළින්ම සනීපාරක්ෂණය හා
රෝග පළ්ලෝධ පාලනය

FIELD SANITATION AND PEST, DISEASE CONTROL